VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Maakuntien tehtäväsiirrot ja valtionhallinnon muutokset – uudistuksen rakennuspalikat

Maa- ja metsätalousvaliokunta
HE 14/2018

VM/Kunta- ja aluehallinto-osasto,
Valtionhallinnon kehittämisosasto
Hallitusneuvos Ilkka Turunen
Lainsäädäntöneuvos Jaska Siikavirta

Taustaa - esitysten vaiheistuksesta

- Maakuntauudistuksen I vaihe muodostaa uudistuksen rakenteet ja palveluiden järjestämisen kehikon
  - HE 15/2017 (ns. MAKU I) ja sitä täydentävät esitykset sekä muut I vaiheen esitykset, sisältäen mm. ehdotuksen maakuntalaiksi, sote-/pelastus- järjestämislaeiksi, valinnanvapauslaiksi jne.
  - Maakuntien tehtäväaloista säädetään tyhjentävästi maakuntalain 6 §:ssä (”maakuntien erityinen toimiala”). Maakunnilla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta ottaa tehtäviä hoitaakseen eli niillä ei ole yleistä toimialaa kuten kunnilla.
- Maakuntauudistuksen II vaiheessa 2018 tehtävät siirretään maakunnille kunnista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta, TE-toimistoista sekä AVI:ista.
  - Näistä tehtävistä ja niitä koskevasta toimivallasta säädetään yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä.
  - MAKU II (HE 14/2018) sisältää osan siitä erityislainsäädännöstä, jolla säädetään maakuntien tehtävistä
    - Lisäksi kevätistuntokaudella 2018 tullaan antamaan runsaasti muita hallituksen esityksiä, joilla säädetään maakuntien tehtävistä (mm. laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, pelastuslaki, lomitustehtäviä koskeva lainsäädäntö, maantielain kokonaisuudistus)
- MAKU II kattaa valtaosan Luovan tehtäviä koskevista säädösmuutoksista.

MAKU II (HE 14/2018)

Maakuntauudistuksen II vaiheen hallituksen esitys, ns. MAKU II (HE 14/2018)

- Hallituksen esitys koostuu seuraavista kokonaisuuksista:
  1. Lainsäädäntö, joilla toteutetaan eräiden maakuntalain mukaisten maakuntien tehtävien siirto valtiolta ja kunnilta/kuntayhtymiltä maakunnille
  2. Eräitä maakuntien tehtävien järjestämistä koskevia lakiehdotuksia, mm.
     - Ehdotus laiksi maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa (MMM)
     - Ehdotus laiksi maakuntien yhteistoiminnasta kala- ja vesitalousasioissa (MMM)
  3. Lainsäädäntö, jolla perustetaan Valtion lupa- ja valvontavirasto ja siirretään sille tehtäviä lakkautettavilta aluehallintovirastoilta, ELY-keskuksilta, KEHA-keskukselta ja Valviralta (pl. Sotesubstanssi)
  4. Muille viranomaisille osoitettavien eräiden tehtävien substanssilakeja koskevat muutokset
     - esim. Mavi, Evira (Ruokavirasto), Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Migri, Tukes, Valtiokonttori
  5. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta
  6. Yleis- ja muun lainsäädännön muutosesityksiä
  7. Yhteinen voimaanpanolaki
- Hallituksen esitys sisältää 212 lakiehdotusta 10 eri ministeriön hallinnonalalta.

HE:llä toimeenpantavat maakuntalain mukaiset tehtäväsiirrot maakunnille

Lähtökohtana maakuntalain 6 §:n tehtäväalueet.

1. terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut;
2. maatalous ja maaseudun kehittäminen;
3. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta;
4. kalatalous ja vesitalous;
5. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu;
6. maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus;
7. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen;
8. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito;
9. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät;
10. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa;

HE:llä toimeenpantavat maakuntalain mukaiset tehtäväsiirrot maakunnille

11. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista;
12. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta;
13. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu;
14. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen;
15. alueelliset romaniasiain neuvottelukuntia ja romaniasioita koskevat tehtävät;
16. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen;
17. saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen.

Tiivistetysti: ympäristöterveydenhuolto, maataloushallinto, kala- ja vesitalous, aluesuunnittelu, vesiensuojelu ja vesihuolto, maakuntakaavoitus, luonnon monimuotoisuuden edistäminen, koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan edistämistehtävät, saaristoliikenne, yhteispalvelu

Työnjako suhteessa kuntiin ja valtioon

- Tavoitteena selkeä työnjako kunnan, maakunnan ja valtion välillä.

- Kunnat ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä.
  - Esim. vastuu osaamisen ja sivistyksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista, nuorisotoimesta, paikallisesta elinkeinopolitiikasta, maankäytöstä, rakentamisesta ja kaupunkisuunnittelusta sekä ympäristönsuojelusta
- Valtio vastaa oikeusvaltion ylläpitämisestä ja kehittämisestä, perusoikeuksien turvaamisesta ja arvioinnista sekä turvallisuustehtävistä samoin kuin kansainvälisistä ja valtakunnallisista tehtävistä ja yhdenvertaisuuden ja yleisen edun valvonnasta.

Uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

Mikä on Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)?

Mistä on kysymys?

Perustetaan 1.1.2020 alkaen uudenlainen, monialainen virasto, johon kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä nykyisistä aluehallintovirastoista, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta, Valvirasta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melasta.

Tehtävien kokoamisen myötä aluehallintovirastot ja Valvira päättävät toimintansa.

Virasto on valtakunnallinen, mutta läsnä siellä missä asiakaskin.

Mitä Luova tekee?

Virasto turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista hoitamalla sille erikseen säädettyjä lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä.

ALUEHALLINTOVIRASTOT
Pääosa tehtävistä

VALVIRA
Pääosa tehtävistä

ELY-KESKUKSET
Osa tehtävistä

Valtion lupa- ja valvontavirasto Luova

- **VARHAIS-KASVATUS, OPETUS JA KULTTUURI**
- **SOSIAALI- JA TERVEYS**
- **YMPÄRISTÖ**
- **TYÖSUOJELU**

Luvat	Ohjaus	Valvonta
Myöntää lupia ja oikeuksia	Ohjaa ja kehittää toimintaa	Valvoo toiminnan lainmukaisuutta
Rekisteröi toimijoita	Rahoittaa palvelutuotantoa ja hankkeita	

Lisäksi virasto vastaa kuntien ja maakuntien yleisestä laillisuusvalvonnasta, eräiden elinkeinojen valvonnasta, palkkaturvasta ja muista oikeusturvatehtävistä.

Viraston toimipaikat

Helsinki	Lappeenranta
Hämeenlinna	Mikkeli
Joensuu	Oulu
Jyväskylä	Pori
Kajaani	Rovaniemi
Kokkola	Seinäjoki
Kouvola	Tampere
Kuopio	Turku
Lahti	Vaasa

Mitä hyötyä Luovasta on?

Uudella virastolla on yhdenmukaiset ja asiakaslähtöiset toimintatavat – lähtökohtana ennakointi, digitaalisuus sekä asioinnin helppous ja sujuvuus.

Ihmiset

Saavat tarvitsemansa palvelut yhdenmukaisesti

Elin- ja työympäristö on turvallinen ja terveellinen

Yritykset ja työnantajat

Liiketoimintaympäristö on tasapuolinen ja toimiva

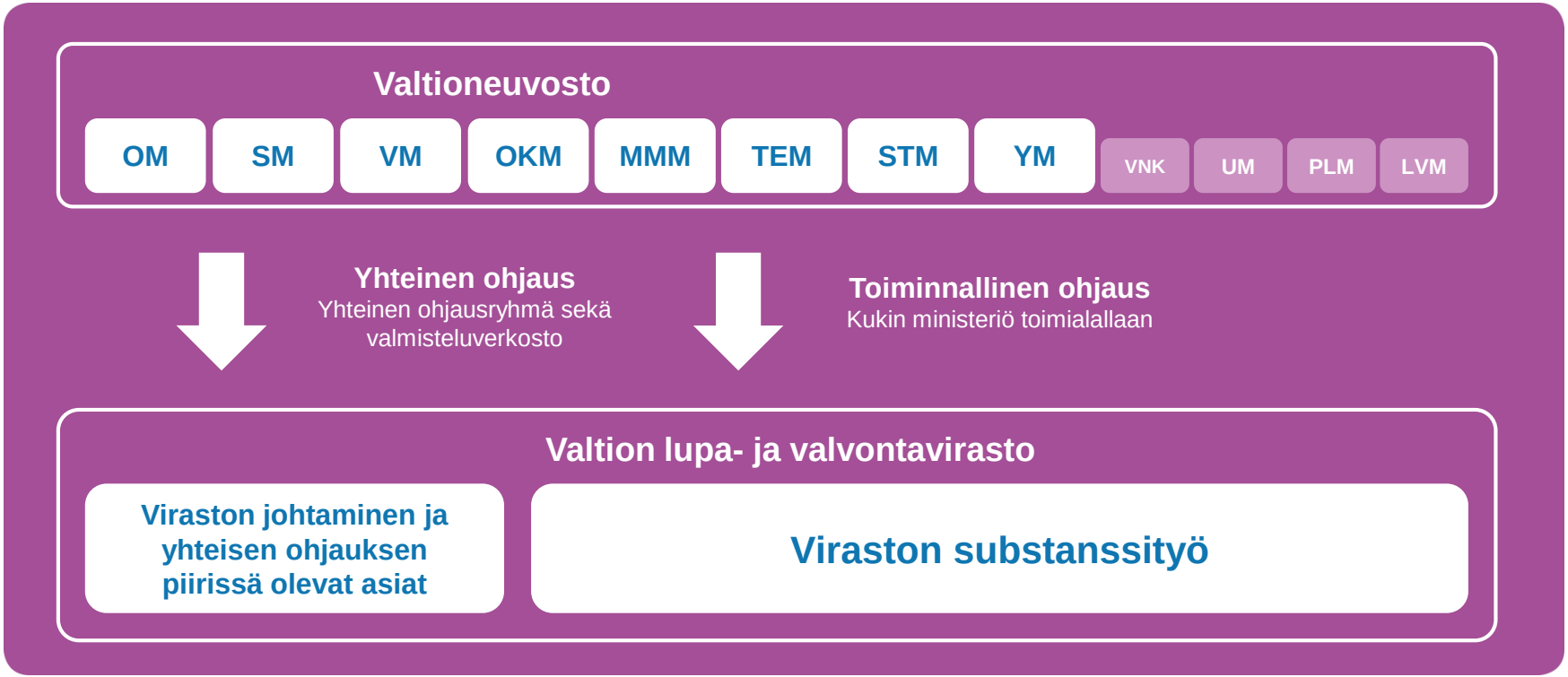
Palvelut tarjolla valtakunnallisesti

Maakunnat ja kunnat

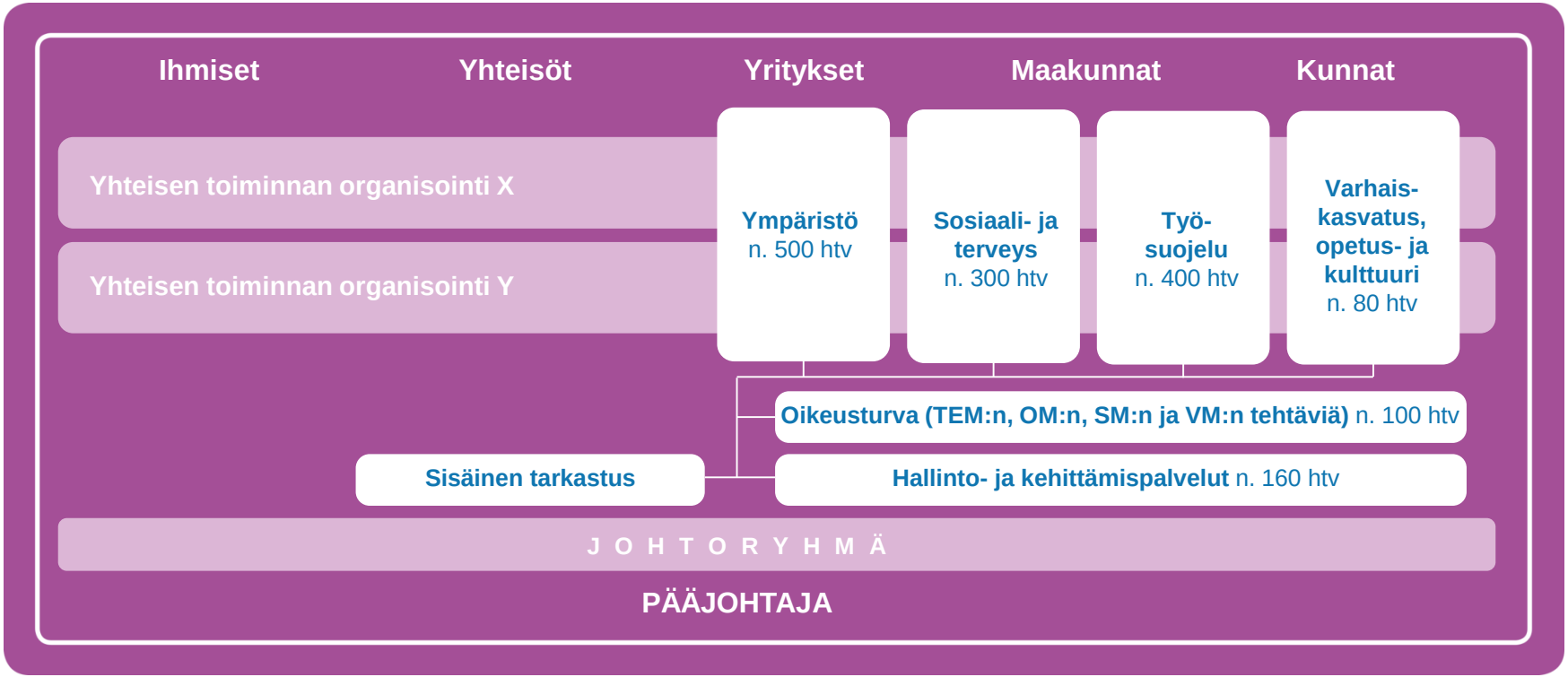
Saavat vuorovaikutteista ohjausta ja tukea tehtäviensä hoitamiseen

alueuudistus.fi 10/2017

Luova on ministeriöiden yhteinen virasto

Luovan organisaatiomalli

Tehtävät

- **Varhaiskasvatus, opetus- ja kulttuuri**
- **Sosiaali- ja terveys**
- **Ympäristö**
- **Työsuojelu**

LUVAT
- Myöntää lupia ja oikeuksia
- Rekisteröi toimijoita

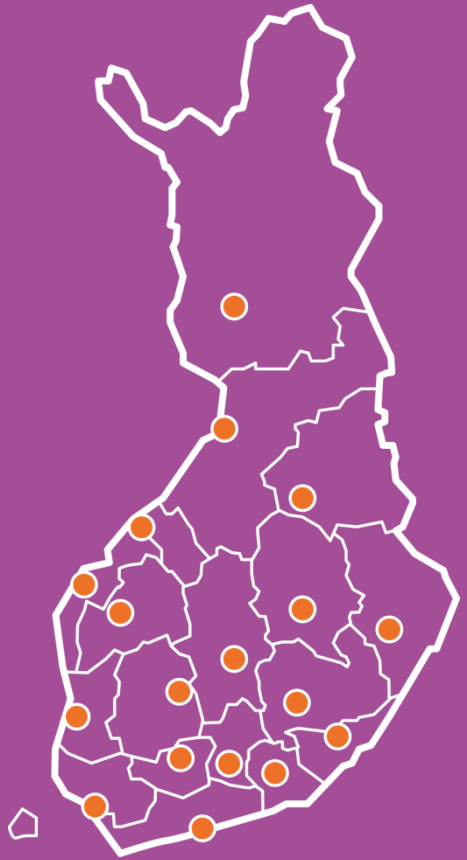
OHJAUS
- Ohjaa ja kehittää toimintaa
- Rahoittaa palvelutuotantoa ja hankkeita

VALVONTA
- Valvoo toiminnan lainmukaisuutta

Lisäksi virasto vastaa kuntien ja maakuntien yleisestä laillisuusvalvonnasta, eräiden elinkeinojen valvonnasta, palkkaturvasta ja muista oikeusturva-tehtävistä.

Viraston toimipaikat

- Helsinki
- Hämeenlinna
- Joensuu
- Jyväskylä
- Kajaani
- Kokkola
- Kouvola
- Kuopio
- Lahti
- Lappeenranta
- Mikkeli
- Oulu
- Pori
- Rovaniemi
- Seinäjoki
- Tampere
- Turku
- Vaasa

Muut säädösehdotukset

Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta

- Ahvenanmaan maakunnassa valtion aluehallinnon viranomaisena jatkaa Ahvenanmaan valtionvirasto, josta säädetään uusi oma lakinsa.
- Viraston tehtävät pysyvät pääosin nykyisellään.
  - Poikkeusjärjestely koskien eräiden viljelijäntukihallinnon tehtävien järjestämistä Ahvenanmaalla.
- Esityksellä ei ole vaikutusta Ahvenanmaan itsehallintoon.

Voimaanpanolaki

- Sisältää säännökset mm.
  - Voimaan tulevista ja kumottavista laeista
    - Pääasiallisesti lait voimaan 1.1.2020, yksittäisiä lakeja voimaan jo 2019 (Keva-laki, kala- ja vesitalouden yhteistoimintalaki)
    - Kumotaan mm. laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, laki Valvirasta
  - Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset
  - Henkilöstöä koskevat säännökset
    - Henkilöstö siirtyy tehtäviensä mukana uuteen organisaatioon, siirrot katsotaan liikkeenluovutukseksi HE 15/2017 periaattein
  - Omaisuusjärjestelyjä koskevat säännökset
    - Vastaavat periaatteiltaan HE 15/2017 sisältyviä säännöksiä
    - Vesistörakenteiden ja –lupien siirto maakunnille
  - Muita erinäisiä säännöksiä
    - esim. Luovan ylin johto, Luovan palkkaus

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!